

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Propria sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

effectum producendum. Secundum omne principium par-
tiale, & inadæquatum productum alicuius effectus po-
test compleri per aliquod principium ad eundem ef-
fectum: ergo Deus poterit complere principium inadæ-
quatum, quod habeat creatura ad producendum effe-
ctum, quem ipsa sine eleuatione aliis principij al-
tioris ordinis non potest producere, omnipotentia enim
est virtus infinita continens eminenter omnes effectus
possibiles, per quam poterit Deus supplere defectum cu-
iusvis principij, & quæcumque alia virtus creata requisita
ut constitutur principium adæquatum effectus produ-
cendi, poterit à Deo produci, & applicari virtuti innatæ
obedientiali creaturæ, ut simul cum illa vnum principium
adæquatum constituat ad effectum producendum, ad
quem potentia obedientialis tantum, est principium inadæ-
quatum, & inchoatum.

Ex his infertur ad hanc quæstionem dirimendam prius
examinandum esse, an creaturæ ex se habeant hanc virtu-
tem innatam, & inchoatam, quæ quæstione definita: fixum
erit quid dicendum sit de modo, quo Deus se possit gerere
cum creaturis in ordine ad effectus producendos per su-
pernaturalem eleuationem quos creatura naturaliter pro-
ducere non potest, qui enim dixerit creaturas potiri hac
virtutem inchoatam, & qui dixerit creaturas hac virtute
carere dicere cogetur Deum non posse creaturas eleuare;
& uterque eodem modo de omnipotentia philosophatur,
& qui affirmat nihil defert omnipotentia, quod ab illa au-
ferat qui negat; neque è contrâ: omnes enim concedunt
omnipotentia virtutem ad eleuandum creaturam ad produ-
cendum effectum ad quem habet virtutem inchoatam, &
innatam, omnemque omnipotentia negant virtutem ad ele-
uandum creaturam ad effectum ad quem non habet virtu-
tem innatam & inchoatam, & tantum differunt in hac vir-
tute innatâ, seu inchoatâ concedenda vel neganda creatu-
ris, de quibus est quæstio an possint vel non possint eleuari.
Ex his inferes malè se specie cultus omnipotentia prote-
gere, qui defendunt creaturas posse eleuari ab omni-
potentia ad effectum producendum, æquè enim sunt de
omnipotentia benè meriti, qui oppositam sententiam de-
fendunt, cum illi concedant virtutem ad eleuandum crea-
turam, quæ habuerint virtutem inchoatam, & defectui
omnipotentia non tribuant non posse eleuare creaturas
quæ de facto existunt, sed defectui creaturarum non ha-
bentium hanc virtutem, ratione cuius eleuari possint. Ex
hac doctrina ruit fundamentum Arriagæ ad sententiam af-
firmatiuam defendendam, contra quam sic ille argumen-
tatur num. 78. non repugnat vna creatura, quæ nec diuini-
tus possit eleuari ad omnes effectus: ergo non est vniuer-
saliter verum dari in omnibus eam potentiam obedi-
entialem ad omnes effectus. Quam obiectionem fatetur dif-
ficilem esse, & ita ad illam respondere præsumit: ait hic
esse quasi dicas contradictoria partes, quarum vna dicit:
*Non sequuntur duo contradictoria ex eo quod Deus non possit ele-
uare.* Altera dicit: *Non sequuntur duo contradictoria ex eo, quod
Deus possit affirmare in hac controuersia, quamdiu nobis
non constiterit de repugnantia tenemur inclinare ad par-
tem, quæ augeat omnipotentiam Dei.* Hæc solutio facile ex
dictis impugnatur, quia quando obicitur: *non repugnat crea-
tura, quæ non possit eleuare,* non dicimus non repugnare ali-
quem defectum in omnipotentia, sed non repugnat exi-
stere de facto creaturam non habentem in se virtutem in-
trinsecam inchoatam ad effectum producendum superna-
turaliter, quem naturaliter non potest. Vnde contradicto-
ria partes, de quibus est quæstio, non sunt circa naturam
omnipotentia, sed circa naturam creaturarum, de quibus
queritur an possint eleuari. His positis, quæ alè tene ad si-
miles quæstiones, quæ de potentia absoluta procedunt,
rem totam clarè definiam.

§. II.

Propria sententia.

Dico primò, creaturas existentes non habere virtu-
tem innatam, aut inchoatam, ad producendum
quemcumque effectum, sed tantum intellectum, & volun-
tatem habere hanc potentiam ad actus supernaturales.
Probo hanc conclusionem ratione in his quæstionibus,
quæ de facto procedunt, sæpè à me repetita, & sæpius re-

petenda. Nullum est fundamentum ad concedendam
aquæ virtutem inchoatam, & innatam ad producendum
Angelum: ergo virtus hæc illi concedenda non est, non
enim debemus sine fundamento positio virtutes rerum
multiplicare, & illa quæ nescimus tanquam verè existen-
tia propugnare. Nullum esse fundamentum probo ex eo
quod nullum sit prædicatum in effectibus ita producendis,
ratione cuius exigant contineri in virtute obedientiali
cuiuslibet creaturæ, sicuti est in actu vitali supernaturali,
qui ratione vitalitatis exigit dependere à vita in actu pri-
mo, quæ cum sit entitas naturalis non potest sine alio
comprincípio supernaturali eleuante hunc actum produ-
cere. Quapropter actus amoris Dei quatenus supernatu-
ralis dependet à principio supernaturali, & à principio
vitali naturali tanquam à principio eleuato per aliud al-
tioris ordinis. Hæc est disparitas quam adducit P. Vasquez
inter animam habentem potentiam obedientialem ad
actus supernaturales, & non ad alios effectus cum dicit,
animæ correspondere prædicatum quoddam, quod non
correspondet in aliis effectibus, quam ego non adduco ad
probandum præcisè ablatâ hac correspondentia ex parte
principij non posse esse potentiam obedientialem, sed ad
probandam non esse fundamentum ad dandam potentiam
obedientialem in anima, seu in aliis entitatibus respectu
aliorum effectuum, quod est ad concedendam potentiam
obedientialem in anima respectu actuum vitalium, in qui-
bus prædicatū vitalitatis arguit potentiam ad illos in sub-
stantia viuenti, & prædicatū supernaturalitatis arguit hanc
potentiam indigere eleuatione ut reducat ad actum, quia
principium naturale non eleuatum non potest supernatu-
ralem actum producere. Vnde vitalitas actus arguit poten-
tiam obedientialem ratione prædicati vitalis, quod necessa-
riò debet correspondere principio vitali, reliqui tamen
effectus, etsi supernaturales sint, dum vitales non sunt exi-
gunt hanc correspondentiam, ac proinde in nulla entitate
arguunt potentiam obedientialem. Neque aliud est caput
ex quo possit inferri hæc potentia obedientialis, ut con-
stabit ex solutione argumentorum, quæ contra illam ad-
duci possunt.

Dico secundò. Non repugnat creatura, quæ habeat po-
tentiam obedientialem, & inchoatam ad producendum
quemlibet effectum supernaturalem, & naturalem, qui non
possit produci à causis naturalibus & qui per se & im-
mediatè non dependeat ab his numero causis. Ratio est, quæ
semper in quæstionibus, quæ de possibili procedunt, vnicè
semper rem probat. Nulla est repugnantia in eo quod de-
tur talis creatura: ergo poterit dari. Antecedens probo: ex
eo, quod effectus producendus sit perfectissimus non po-
test sumi repugnantia, quia potentia, quæ non est princi-
pium adæquatum effectus non debet esse æquè perfecta
cum illo: omnis enim inæqualitas quæ sit inter effectum
producendum, & principium productum suppleri pote-
rit ratione aliis principij æquè perfecti cum effectui
producendo, vel ratione omnipotentia specialiter con-
currentis cum illa entitate dummodo illa habeat innatam
inchoatamque virtutem ad effectum producendum.

Dico tertio, potest dari entitas habens virtutem inchoa-
tam ad producendum aliquos ex his effectibus, quos dixi
in conclusione præcedenti, & non alios etiam imperfe-
ctiores. Probo: non ex eo quod hæc entitas habeat virtu-
tem naturalem ad hunc effectum producendum infertur
habere similem virtutem ad producendum alium etiam
imperfectiorem illo, quem potest producere; homo enim
potest producere hominè, & non potest producere equum
homine imperfectiorem: ergo ex eo quod hæc entitas ha-
beat virtutem inchoatam, & obedientialem ad producen-
dum hunc effectum. v. g. hominem non infertur illam ha-
bere ad producendum alium effectum etiam imperfectio-
rem. Deinde probatur, quia nulla est repugnantia in eo
quod Deus producat entitatem cum virtute inchoatâ,
& obedientiali ad hos effectus, & non ad alios etiam im-
perfectiores.

Dico quartò. Non potest dari creatura habens poten-
tiam obedientialem, & innatam ad producendum effectum,
qui de facto producit à causis naturalibus eo modo, quo
ab ipsis producit. Rem explicò: ignis producit ab alio
igne præcisè per applicationem agentis ad passum, non
potest aliqua alia creatura habere potentiam inchoatam,
& obedientialem ad ignem hoc modo producem. Equus
producit ab alio equo per commixtionem maris, & for-
minæ

minx deciso à mare semine, quod fouet equa, non possunt dari alia duo animalia mas & foemina quæ virtutem habeant non naturalem, sed obedientialem ad alium foetum simili modo producendum. Non negat hæc conclusio posse dari entitatem habentem potentiam obedientialem ad producendum equum speciali Dei concursu eo modo quo ignis ignem producit sine hac seminum commixtione, quæ intercedit in naturali generatione equi, neque negat conclusio posse dari lignum habens virtutem inadæquatam ad producendum ignem, sed tantum negat posse dari huiusmodi virtutem obedientialem, quæ naturaliter possit reduci ad actum. Hanc mentem mihi iniecit sapientissimus P. Vasq. disp. 176. cit. c. 4. vbi sic argumentatur contra ponentes potentiam obedientialem in quacunque creatura ad quemlibet effectum. Si aliqua virtus inadæquata, & innata tribueretur creature, posset illi coniungi causa alia secunda creata naturalis, quæ compleret efficaciam eius ad quemlibet effectum non supernaturalem secundum substantiam, quia effectus est naturalis, & rectè procederet à virtute illa inadæquata, & ab alia concausa naturali, quæ illius actiuitatem suppleret. Rationem illustrat exemplo virtutis inchoatæ ad effectum supernaturalem, quæ completur per virtutem supernaturalem ad illum effectum producendum: ergo similiter virtus illa naturalis compleri posset per virtutem aliam naturalem ad effectum naturalem producendum: ergo talis virtus inadæquata non esset dicenda obedientialis, sed naturalis, siquidem posset compleri per aliam virtutem naturalem, quæ illi posset naturaliter coniungi. Hæc ratio magni momenti mihi visa est ut pote à tanto magistro excogitata, quam sic expêdo: Demus in ligno virtutem inchoatam, seu inadæquatam, quantumvis minimam & exilam ad ignem producendum, hæc virtus posset compleri & inadæquari virtute aliis ignis potentis adæquatè producere ignem, ad quem lignum habet illam virtutem inadæquatam: ergo virtus illa inadæquata naturaliter potest reduci ad actum: ergo virtus illa non est dicenda obedientialis, sed naturalis, & inadæquata. Virtutem illam inadæquatam, & imperfectam posse compleri per virtutem ignis, sic probò: Ignis nulla alia virtute adiutus potest producere ignem ad quem lignum habet virtutem inadæquatam: ergo poterit eundem producere adiutus virtute quantumvis minima, & exili dummodo sit proportionata ad effectum producendum: ergo ex igne aliis potente adæquatè producere effectum, & ex illa virtute inadæquata ligni potest constitui vnum agens adæquatum producens ignem, qui inadæquatè continebatur in virtute ligni, & adæquatè in virtute ignis.

10

Dices virtutem illam inadæquatam ligni esse talis naturæ ut non possit compleri per aliam causam naturalem, quia numquam illi debetur concursus ad concurrendum cum alia causa naturali, sed tantum potest concurrere cōcursu sibi indebito, supernaturaliter collato. Non latuit hæc solutio sapientissimum Vasquez, quam solidè refutat ibid. n. 22. rationem ab illo adductam expendo. Omni creature aliis habenti virtutem ad producendum effectum debetur concursus causæ primæ, quia causa prima debet concurrere cum omni entitate habente ex se omnia requisita ad producendum effectum hoc concursu secluso: sed virtus illa inadæquata ligni applicata igni, & illud concretum seu adiunctum per accedens lignum, & ignis, haberet omnem virtutem requisitam ad producendum ignem & concursu generali causæ primæ secluso nihil illi deest ad producendum effectum: ergo nihil illi deest ut talis concursus sit debitus, non enim est aliquid in causa secunda exigentia concursus Dei, quàm virtus ex se iam secundum id, quod requiritur ex parte creature, cum omnibus requisitis ad producendum effectum, quem producet per aduentum concursus: sed lignum & ignis haberent omnia requisita ad producendum ignem distincta à concursu generali causæ primæ, quo superueniente effectum producerent: ergo haberent exigentiam ad talem concursum generalem: exigitur enim concursus generalis quociescunque res ita se habent ut præcisè ex defectu illius deficiat effectus, qui, illo posito absque villo speciali influxu, sed tantum secundum rationem generalem causæ primæ superueniret. Robur accipit hæc ratio ex his, quæ dixi Contr. 6. Punct. 4. creature non deberi concursum generalem ratione exigentiae, quam habeat ad illum, sed ratione indigentiae, atque lignum & ignis illo indigerent concursu, & non alio

speciali ad producendum alium ignem: ergo illis est debitus. Confirmatur, munus causæ primæ est ita adesse causis secundis, ut ratione ipsius nullus effectus non producat, sed ita præsto adesse omnibus ut in omnibus casibus, in quibus causa secunda operaretur, si non indigeret concursu causæ primæ, hunc exhibeat causa prima, ut operetur secunda: sed lignum ex se inadæquatè potens, & ignis adæquatè potens producere alium ignem, illum producerent, si non indigerent concursu causæ primæ, quem si non producant tantum erit ex defectu huius generalis concursus: ergo causa prima debet illis præsto adesse ad concurrendum, illisque debet hunc concursum generalem exhibere: ergo naturaliter poterunt in actum secundum se reducere: ergo virtus inadæquata ligni non est dicenda obedientialis, sed naturalis.

Aduerto non quamcumque virtutem inadæquatam posse compleri per virtutem inadæquatam ad eundem effectum, quia effectus aliquando indiget principiis inadæquatis diuersæ rationis, ad quem producendum nunquam sufficiant innumera inadæquata eiusdem rationis, sicuti infinitæ species impressæ visionis, quarum quilibet est causa inadæquata illius, non possunt constituere principium adæquatum visionis: alia verò principia inadæquata esse possunt quorum nullum ex se est adæquatum, & aliquando eiusdem, & aliquando diuersæ rationis constituere possunt vnum principium adæquatum ex principis vero, quorum vnum ex se est inadæquatum, & alterum adæquatum respectu eiusdem numero effectus semper potest effici vnum efficiens adæquatum, ideo dixi non esse potentiam obedientialem, quæ est principium entitatis, quæ eodem modo potest dependere adæquatè ab alia causa naturali, quod eodem modo intelligendum est si possit inadæquatè dependere ab alio principio inadæquato, quod possit complere aliud, & cum illo naturaliter coniungi, ad vnum principium adæquatum constituendum.

De aliis entitatibus habentibus virtutem inadæquatam ad producendum effectum naturalem, quem alia causa naturalis nullo modo producere potest, vel saltem non eodem modo, est longè diuersa ratio, quia illarum virtutes compleri naturaliter non possunt; verbi gratia, demus entitatem habentem virtutem inadæquatam ad producendam formam solis; hæc virtus naturaliter non potest compleri, quia nulla est alia causa naturalis potens producere eandem formam, per quam illius virtus compleatur. Idem modo de virtute productiua formæ equi sine naturali semini commixtione, sed eodem modo, quo ignis ignem producit; hæc virtus compleri non potest per virtutem, quam habet equus producendi equum, quia equus non habet virtutem adæquatam, neque inadæquatam ad producendum alium equum sine seminum commixtione præcisè per iuxtapositionem agentis ad passum, & ita ex virtute, quam habet equus, & virtute, quam haberet illa entitas non posset fieri vnum principium adæquatum, quia virtutes illæ haberent longè diuersum modum operandi.

Concludo ex his Deum posse eleuare intellectum & voluntatem ad actus supernaturales, & non posse eleuare creaturas existentes ad quoslibet alios effectus, possibilemque esse creaturam quam possit eleuare ad omnes seu tantum ad aliquos effectus supernaturales vel naturales ex his, quos non potest alia causa naturalis producere eodem modo, quo illos producere posset alia entitas, quæ haberet virtutem inadæquatam. Hæc omnia ex conclusionibus præcedentibus, & ex his quæ præmissi num. 2. & 3. clarè inferuntur, omnia enim hoc vnicò principio continentur: Deus potest eleuare omnem creaturam habentem virtutem inchoatam, & obedientialem, & non potest eleuare creaturam non habentem virtutem inchoatam, & obedientialem. Ex his facile erit argumenta aduersariorum dissoluere quæ iam subdo.

§. III.

Argumenta soluta.

Obiiciunt aduersarij primò auctoritatem D. Augustini & D. Thomæ Augustini, enim de Genesi ad lit. cap. 17. postquam præmisserat conuenire rebus creatis virtutem agendi iuxta naturæ cursum, ita subdit: Super hunc autem motum, cuiusque rerum naturalem, potestas creatoris habet apud se, posse de his omnibus facere aliud, quàm earum feminales rationes habent, non tamen id quod in his posuit, ut de his fieri, vel absque